

NEWPEL

rojnameyo kulturî yo 15 roje

16-30 teşrîne (Kasım) 2011

Hûmare: 17

Vaya / Fiyat: 1 TL

EDÎTORÎ RA

Roşan LEZGÎN

Grûba Xebate ya Vateyî 1996 ra nat bi hawayêko perî-yodîk û bîstîqrar standardîze-kerdîşê kirdkî ser o xebitêna. Na grûbe, mîyanê kurdan de her hetan ra grûbêka îs-tîsna ya.

2

Ez û Tu

Bedrîye TOPAÇ

Dîcle! Teşanîya zerrîya mi, hesreta omrê mi...

Şewî ke bê şodiran mendî, mi estareyî day to. La to sê-neyê xo ra zerrîya xo vete û da mi.

Çi weş! To zerrîya xo da mi.

6

Çend Rojê Swêdî

Hesenî GIRAN

Ez aşma êlule de şîya Swêd (Îsweç). Laj, torn û merdimê mi uca estê. Weyra (uca de) ez şaristanê Uppsala de menda la şîya Stockholm zî. Stockholm paytextê Swêdî yo.

6

Grûba Vateyî Mêrdîn de Kom Bîye

Grûba Xebate ya Vateyî kombîyayîşê xo yê 20. Unîversîteya Artuklu ya Mêrdînî de kerd. Nê kombîyayîşî de bi giranî termê sînema ameyî tesbît kerdene. >> 3

Almanya û Dolmîşê Licey

S. Ozan ASLAN

Rocêke komêy ke şanoyî go Dîyarbakir ra şorê Almanya tur-neyê kaye. Serekê komêy ê şa-noyî vano go rocê şemîy, saete 9.00 de her kes verê kêy cînan ra dolmîşê Licey bêro hawa alanî, her kes vano tamam û benê vila. Zaf şino tay şino rocê şemîy yeno. Dolmîşê Liceya ku go şanogeran verê kêy cînan ra bigiro, tekelê cay teqeno.

7

Şanika Pepûgî

Alî Aydın Çîçek

Zemanê, ju dewe de waye û birayê xo benê. Maya înan mi-rena nê seyî manenê. Maye ke mirena zemanê maneno pîyê nîna zewejîno, ju dêmarîye ano nîna ser. Ê na cinîke jî di domanê xo benê. Dêmarîye nê domana ra hes nîkena, sade domananê xo ra hes kena. Qaytê nê domana nîkena, vêşan verdana, têşan verdana. Teyna domananê xo ra wayîr vejîna.

Ortê ra xeylê waxt derbaz beno. Rojê dêmarîya nê do-mana ra vana:

- Anê tûrikî bicere şorê ma rê kengera bîyarê.

7

Konferansê Erîwanî

Bîlal ZÎLAN

Rojanê 28-30 oktobre de pay-textê Armenîstanî Erîwanî de derheqê tarîx, zîwan, kultur û nasnameyê Zazayan de kon-feransêko miyannetewî vira-zîya.

4

Nadîre G. ALDATMAZ

Înan vat ne şima kurd ê ne kî zîwanê şima kurdkî yo. Ma kî vat, nê, ma kurdî me û zî-wanê ma kî kurdkî yo. Muna-qeşe na mînwal de dewam kerd.

5

Ehmed KIRKAN

Armenîyê ki awtîya ra nefî bîyê, cayo ki şîyê ujanan di nameyê welatê xo nayo pa. Sey ki mayi domanê xo yo ki merdo, nameyê ey do-mandê xo yê newî ya no.

5

EDÎTORÎ RA

Roşan LEZGÎN

Grûba Xebate ya Vateyî 1996 ra nat bi hawayêko periyodîk û biîstîqrar standardîzekerdişê kirdkî ser o xebitêna. Na grûbe, miyanê kurdan de her hetan ra grûbêka îstîsna ya.

Tecrube û tarîxê nuştîşê go-rankî, kurmanckî û sorankî kirdkî ra kehenêr o. Lehçeyê kurmanckî û sorankî warê nuştîşî de her hetan ra zaf mesafe girewto. La kirdkî hema newe, nê da-des serranê peyênan de aver şîye. Labelê merdim eşkeno vajo ke xebata standardîzekerdişê kirdkî hema lehçeyanê kurdî ra aver a, biîstîqrar a, pak a, maqul a. Esas merdim eşkeno vajo ke xebatêka sey xebata Grûba Xebate ya Vateyî lehçeyanê bînan de çin a, nê-bîya.

Seba ke merdim xebata na grûbe baş bivîno, ganî merdim na grûbe û xebata aye seke çin ê, seke bin ra yew grûba winasî çin bîya hesab bikero, a game hîna weş fehm beno ke na grûbe se kerdo, se nêkerdo. Mesela, seke kek Îhsan Esparî zî panelê kombiyayîşê 20. ke Unîversîteya Artuklu ya Mêrdînî de

viraziya de va, destpêk ra hetanî demeyê awanbîyayîşê na grûbe pêro pîya 23 kitabê kirdkî neşr bîyê. La serra 1996 ra hetanî serra 2010î 125 kitabê kirdkî neşr bîyê. Nînan ra se ra vêşêr kitabî hetê endamanê grûbe yan zî kesê ke grûbe reyde têkilîye de yê ra ameyê weşanayîş. No proses dewam keno...

Endamê grûbe roje bi roje zê-dîyenê, xebata standardîzekerdişî game bi game aver şina.

Xebata ziwani sey karê dewlete yo, caran peynîya xo nêna û do nêro zî. La eke ma xo ra pey biewnîn û bala xo bidîn karo ke na grûbe kerdo, heqîqeten xebatêka zaf erjaya ya. Mesela, hetanî ewro dorê hewt hezarî çeku û termê bingehînî ameyê standardîze kerdene. Hewna 20 hezar ra vêşêr formê cîya-cîyayî yê versiyonê çekuyan ameyê qeyd kerdene.

Grûba Xebate ya Vateyî pancês kombiyayîşê xo Ewropa de kerdî. La bîy panc rey zî welat de kom bena. Hîrê rey Dîyarbekir de, reyke Dêrsim de, na reya peyêne zî Mêrdîn de. Nîsana 2012î de zî însalah Çewlîg de kom bena.

Helbet xebata na grûbe ziwani ser o ya, la heto tewr balkêş yê na grûbe no yo ke sey grûbe xo denêkena miyanê sîyasetê rojaneyî. Yanî beno ke tayê endamê grûbe xebata xo ya şexsî de te-

refdarê yew partî bê û sîyaset de aktîf bê la kam gama ke dore yena xebata Grûbe ser, tena konsantreyê ziwani benê. Nê hetî ra polîtîkaya grûbe, sîyasetî ser ra, xetêka neteweyî de ya. Na xetêka zaf rast a. Nînan ra muhîmêr, endamê grûbe, na xebate de xo rê bi enerjîyê xo yê şexsî xebitênê. Û metodê xebata grûbe metodê îlmî yê. Rektorê Unîversîteya Artuklu Prof. Serdar Bedî Omay û cagirewtoxê ey Prof. Qedri Yildirimî gama ke derheqê xebata grûbe de heyranîya xo îfade kerde, va "Aqubet sereyê kurmancan bo." No vate weşkerdiş nêbi, yew heqîqet îfade kerdêne.

Eke merdimî de hîsê milî çin bê, merdim milletê xo ra, neteweya xo ra, ziwan, edebîyat, huner û kulturê xo ra hes nêkero, merdim îdealîst nêbo, mumkin nîyo ke biesko hende serrî pîya bo û wina xebatêka derg û dila bido xo ver.

Eke ma heme têreyde wayîrê ziwane xo vejîn, eke ma her kes cayê xo ra, qasê qewetê xo ra wayîriye ro ziwan, edebîyat, huner, kultur û nasnameyê xo bikerîn, vernîya ma akerde ya.

Her çî destê ma de yo; bin-kewtiş zî serkewtiş zî. La ma xo vîr ra nêkerîn, cayê bin-kewteyan çin o. Tarîx bi destê serkewteyan nusîyayo, tarîx tim qalê serkewteyan keno.

Ferhengek

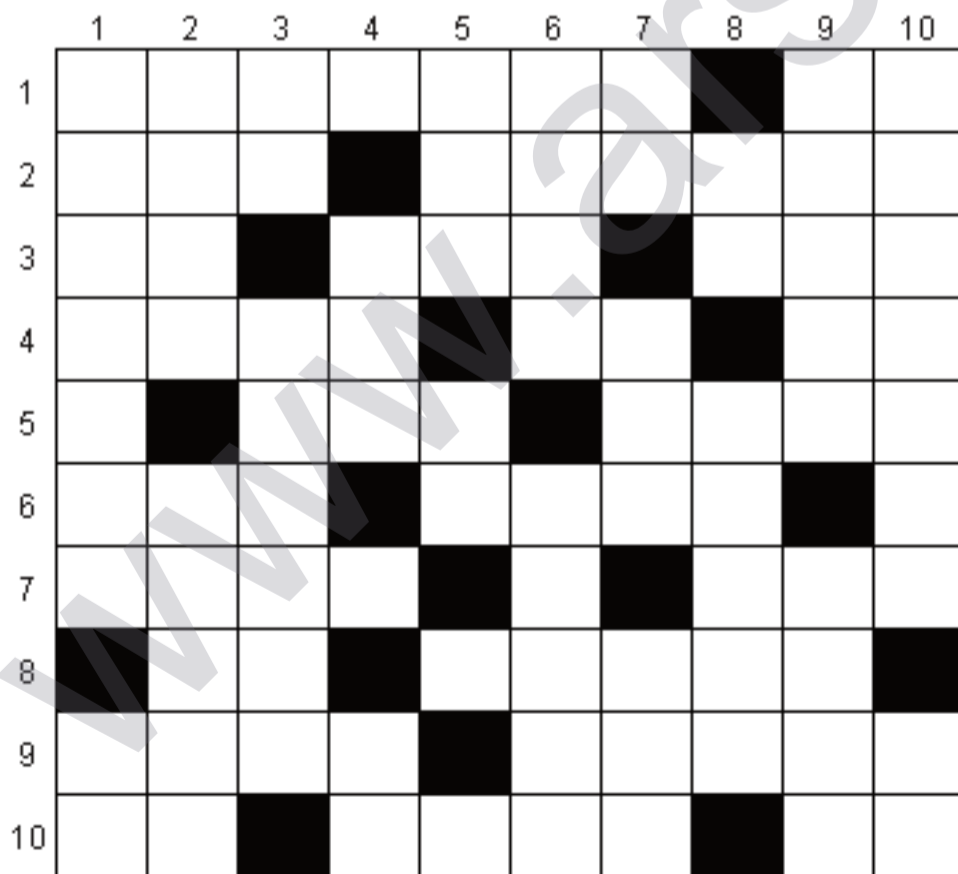
azne kerdene: yüzmek
bale (m): dikkat
banderbiyayîş (n): öğrenme
beşdar, -e: katılımcı
bin-kewte (n): başarısız
dat (n): amca
dêmarî (n): üvey anne
dersdar, -e: öğretmen
doman, -e: çocuk
endam, -e: üye; aza
eyêl: aile
heşnayne (m): duymak
kej, -e: sarışın
nefî: sürgün
netewe (m): ulus
proses (n): süreç
qisawete (m): özlem
serkewte (n): başarılı
sî (m): taş
şanike (m): masal
şano (n): tiyatro
şanoger, -e: tiyatrocü
temen (n): ömür
teyşaniye (m): susuzluk
wendekar, -e: öğrenci
zanist (n): bilim

RASTKERDIŞ

Hûmara 16. ya *Newepelî* de ro-portajê birêz Adem Karakoçî de cumleya tewr peyêne kêmi vejîyaya. Ma na cumle newe ra weşanênê: "Nika zî ez cerebnena ke şîranê kirdanê ma ra besteyan vîraza."

Hewna, hûmara 13. de numreyê beşê transkrîpsiyonê *Mewlidê Kirdî* herinda "XII" de bi şaşî "XI" nusîyayo. Uca ra nat tim numre yew kêmi nusîyayo. Ma naye zî rast kenê û heme wendoxan ra uzrê xo wazenê.

X A Ç E P E R S

CÊRA-COR

1-Kovara edebî hunerî ya kirmanckî (zazakî) – Xelfe,

xelfek

2- Didanê kursî, didanê qirnî – Nameyê mengêka payîzî
 3- Zemîrêk – Bîbika çimî

10- Karê akerdene – Sembolê nîkelî

ÇEPA-RAST

- 1- Rayberê kurdan yê hereketê 1925î – Hewa
- 2- Xîtabêk (semedê camêrdan) – Eksê modernî
- 3- Herfê bêvengî yê "wax"î – Kelce – Rojêk
- 4- Nameyê mengêk/aşmêk – Zemîrêk – Sembolê kromî
- 5- Pêxamberêk – Bêpeynîyîye, tersê ezêlî
- 6- Tarîyê şanî û şefeqî – Heme, pêrone, kulîne
- 7- Zanyar, îlimdar – Çere, çayîr
- 8- Kilmnuştîşê United Kingdomî – Medenîyetêkê Mezopotamya
- 9- Werd heywanan – Eksê xefîfî/şenikî
- 10- Herfa hîrêsine ya alfabe ya kurdî – Doman, gede, tut – Mîye, mêşna

Cewabê Hûmara Verêne

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	K	I	R	M	A	N	C	K	Î	
2	A	J		Î	S	A		E	K	E
3	T		A	R	A	Y	Î		O	S
4	E	R	D		Y	E	M	E	N	Î
5		O	R	T	Î		T	W		R
6	O	J	E		Ş	Î	Î	R	K	Î
7	B	A	S	K		S	H	O	E	
8	A	W	E		A	L	A		M	A
9	M	A		A	L	A	N		E	S
10	A	N	O	N	Î	M		A	R	Ê

Grûba Xebate ya Vateyî Mêrdîn de Kom Bîye

Grûba Xebate ya Vateyî kombîyayîşê xo yê 20. Unîversîteya Artuklu ya Mêrdînî de kerd. Nê kombîyayîşî de bi giranî termê sînema ameyî tesbît kerdene.

Grûba Xebate ya Vateyî gama ke emser menga nîsane de kombîyayîşê xoyê 19. Dîyarbekir de kerdene, hetê Unîversîteya Artuklu ya Mêrdînî ra amebî dawet kerdene ke kombîyayîşê xo yê 20. Mêrdîn de banê Unîversîteya Artuklu de bikero. Naye ser o grûbe rojanê 30-31.10.2011 û 01-02.11.2011 de salona konferansî ya Unîversîteya Artuklu de kom bîye.

Roja verêne salona unîversîte de seba wendekaranê Unîversîteya Artuklu derheqê kirdan, edebîyatê kirdkî û xebata standardîze kerdene kirdkî de yew panel ame pêşkêş kerdene. Wendekar û dersdaranê unîversîte ra teber şarê Mêrdînî ra zî gelek kesî beşdarê panelî bîy. Verî ke panel dest pêbikero rektorê Unîversîteya Artuklu ya Mêrdînî Prof. Serdar Bedîî Omay qisey kerd.

Rektor Prof. Serdar Bedîî Omay va, "Epey wext o ke ma xebata Grûba Xebate ya Vateyî ra xebardar ê. Mıntıqaya ke ma tede yê, mintiqaya kurdanê zazayan nîya la seba ke lehçeya zazakî ya kurdkî mîyan ra wedarîyena gereke ma zî wayîr vejîn, ma ardim bikin. Esas ganî na xebate unîversîteyanê ke mintiqaya kurdanê zazayan de yê, ê unîversîteyan de virazîyo. La ma bi xo na lehçe rê bihissîyat ê, çî destê ma ra bêro ma teksîr nêkenê. Xebata ma ya kurdkî de hetanî ke destê ma ra ameyo ma ca dayo na lehçe û ma do tîya ra pey zî ca bidin."

Rektorî dima, na rey mudirê Enstîtuyê Ziwananê ke Tirkîya de Ciwîyenê yê Unîversîteya Artuklu ya Mêrdînî û cagirewtoxê rektorî Prof. Qedrî Yildirimî qisey kerd.

Prof. Qedrî Yildirimî va, "Ez endamanê Grûba Xebate ya Vateyî ra vana şîma mamostayê ma yê. Çünke mamostayîye tena a nîya ke merdim bibo profesor. Eke merdim karêk bi westayîye keno, na mamostayî ya. Kurdkî yew dar a ke çend gilê xo estê. Zazakî şaxêka muhîme ya kurdkî ya. Çî kurmanckî çî zazakî heme ma het wayîrê eynî qîymetî yê."

Prof. Qedrî Yildirimî

derheqê kokê kirdan de zî va, "Ewliya Çelebî gama ke *Seyahetnameyê* xo de qalê Qeleya Meyafarqînî keno, behsê Kurdîstanî keno, vano, duwês lehçeyê kurdan estê. Nameyê înan hûmareno vano, hekarkî, cizîrkî, xaldîkî, zazakî û dewam keno, hemîne hûmareno. Vano, kênananê mîrekîya Bidlîsî nê heme duwês lehçeyî zanayêne. Hewna vano, her serre kurdê xaldî, çekvanî û zazayî ameyêne zozananê bakurê Elcewazî."

Prof. Qedrî Yildirimî behsê xebata perwerdeyê kurdkî ya Unîversîteya Artuklu zî kerd û va "Par ma seba lîsansê berzî 20 wendekarî girewtîy ke nînan ra 4 kesî kurdê zazayî bîy. Emser hewna ma 20 kesî girewtîy, nînan ra 3 kesî kurdê zaza yê. Ma nê wendekaran rê şert ronayo ke, kurmanckî tezê xo bi kurmanckî binusê û zazayî zî tezê xo bi zazakî binusê. Emser reya verêne seba lîsansê çar

seran ma destûrê Beşê Ziwan û Edebîyatê Kurdî girewt. Nika perwerdeyê ma yê lîsansê çar serran dewam keno. No qisim de zî yew darsa ma gramere zazakî ya, yew zî gramere kurmanckî ya. Darsa giramerê kurmanckî ez dana, yê zazakî mamosta Îbrahîm Bîngol dano."

Prof. Qedrî Yildirimî behsê tînzîdîbîyayîşê her di lehçeyan zî kerd û va "Ma xebata xo de cerîbnayo. Eke her di lehçeyî tîder bêrê wendene, hetê fehmkerdişî ra demeyêko kilm de problem mîyan ra wedarîyeno. Nika sîstemê perwerdeyê ma yê kurdkî de ma nê metodî şuxulnenê û no sîstem êdî beno model."

Qiseykerdişê Prof. Qedrî Yildirimî ra pey zî panelê kirdkî dest pêkerd. Panel de Mehemed Selîm Uzunî derheqê kirdan de zanayîşê muhîmî pêşkêş kerdî. Dima J. Îhsan Esparî derheqê edebîyat û averşîyayîşê kirdkîya nuşteki de bi nimûneyanê sabî-

tan zanayîş pêşkêş kerd. Ey dima zî Mehemed Malmîsanijî derheqê hewcedarî û faydeyê standardîzekerdişê ziwanan de qisey kerd. Badê zî hawayê standardîzekerdişê ziwanan ser o melumat da û derheqê usulê standardîzekerdişê kirdkî de qiseykerdişê xo dewam kerd. Badê ke pêşkêşkerdişê babeta panelîstan tamam bî, na rey gelek beşdarî persî persay û bitaybetî mamosta Malmîsanijî cewab da persanê beşdarî.

Roja 30.10.2011 de badê ke panel qedîya, na rey hela şanî kombîyayîşê grûbe dest pêkerd. Kombîyayîş de gelek endamê grûbe ke cayanê cîya-cîyayan ra amebîy, kom bîy û 3 rojî pêser o standardîzekerdişê qismêk çekuyan û termê sînema ser o şuxulîyay.

Cemal Piranij, Deniz Gunduz, **Doxan Karasu**, Ehmedê Dirihî, **Huseyîn Kulu**, J. Îhsan Espar, **M. Malmîsanij**, Mehemed Selîm Uzun, **Mehmud Nêşite**, Munzur Çem, **Netîce Altun**, Nûredîn Celalî, **Polat Aydın**, Roşan Lezgîn, **Serdar Bedirxan**, Şukrî Urgun, **Tekî Agacik** û Zulkîf Demirtaş beşdarê kombîyayîşê 20. bîy.

Demeyê kombîyayîşê grûbe de mamostayê kirdkî yê ke Unîversîteya Artuklu de derse danê, ê ke hema staj kenê û qismêk wendekarê lîsansê berzî zî sey muşahid beşdarê kombîyayîşî bîy. Roja peyêne wendekarê lîsansî yê çar serran zî heme amey cayê xebate de Grûbe ziyaret kerde. Mamosta Mumzur Çem û mamosta Malmîsanijî derheqê xebata grûbe de melumat da wendekaran.

Peynîya kombîyayîşî de qerar gêrîya ke Grûbe Xebate ya Vateyî kombîyayîşê xo yê 21. Çewlîg de bikero û qismêkê nameyê meslegan ke nêmcet mendbîy û termanê trafîkî ser o bixebitîyo. Hewna grûbe seba endambîyena mamosta Îbrahîm Bîngolî zî qerar girewt ke tîya ra pey o zî bibo endamê grûbe. Roja peyêne ya kombîyayîşî de qismêk endamê Grûbe şîy bajarî antîk yê Dara û Dêra Zafêranî ra gêray. Uca ra zî agêray, Mêrdînê kanî ra gêray.

Derheqê Konferansê Erîwanî de

Bîlal ZÎLAN

Rojanê 28-30 oktobre de paytextê Armenîstanî Erîwan de derheqê tarîx, ziwan, kultur û nasnameyê zazayan de (The Zaza People: History, Language, Culture, Identity), konferansêko mîyanneteweyî (International Conference On Zaza Studies) virazîya. Konferans bi paştgirîya tayê weqif û dezgeyanê armenîyan hetê kovara Îran û Qafqasya (Iran and Caucasus) ra organîze bi. Konferans îthafê akademisyeno alman-armenî Friedrich Carl Andreas (1846-1930) bibi. Qasê 30 kesî amebi dawet kerdene. Qismêk akademisyen û nuştoxê armenî bî, qismêk akademisyenê rojawanî bî, qismêk zî akademisyen û nuştoxê kirmancî (zazayî) bî ke welat ra yan zî Ewropa ra ameybî. Ma new kesî welat ra beşdar bî.

Bi rastî derheqê beşdarbîyayîşê nê konferansî de verê cu teredutê mi estbî. Sebebê nê teredutan ra yew tezê tayê armenîyan bî ke rewna ra wazenê zazayan kurdan ra cîya bikê. Sebebo bîn zî derheqê usûlê konferansî de bi ke, mamostayê ke nê warî de bi serran gurîyenê nêameybî dawet kerdene û înanê ke muracat kerdbi zî ameybî red kerdene. La axir hem seba xoîfadekerdişî, hem zî seba şinasnayîş û dîyalogî ez beşdar bîyo.

Ez nêşkeno derheqê konferansî de yew bi yew behsê heme çî biko. (*) La çîyê ke bala mi antî ez wazeno înan ra qismêk binuso.

Roja yewine de hîna zaf tarîx, nasname, kultur û bawerîye ser o ame vindertene. G. Asatrîanî seba ke kurdayetîya zazayan qebl nêkerdene, beyntarê ey û Munzur Çemî de munaqêşe virazîya. Reyna hetanî roja peynî zî qiseykerdoxan mîyan de derheqê çekuya "zaza" ser o munaqêşeyî virazîyay. Bitaybetî Munzur Çem û Nadîre G. Aldatmaz nameyê "kirmancî" ser o zaf vindertî ke dêrsimijî xo wina name kenê.

Munzur Çemî derheqê nasnameyê etnîkî yê zazayan de teblîxê xo pêşkeş kerd. M. Çemî eşîrê ke qismêkê înan kirmancî (zazakî) û qismêk zî kirdaskî (kurmanckî) qisey kenê ra nimûneyî dayî ke qismêkê nê eşîran elewî qismêk zî sunî yê. Mesela, sey eşîrê Alan, Demenan, Heyderan, Xormekan û Lolan. M. Çemî va "Zazayan serrera peyêne de heme hereketanê milî yê kurdan de ca

girewto". Reyna cigêrayîşêko genetîkî ra zî nimûne da ke kurdê zazayî û kurdê bînî hetê genetîkî ra zî zaf nizdiyê yewbînan ê.

Teblîxanê roja verêne ra o ke tewr zaf ke bala mi ant hetê Serdar Yildirimî ra amade bibi. S. Yildirim, dewanê Licê û Hêni de derheqê gurênayîşê nameyê "zaza" û famkerdişê "kurdayetî" ser o xebatêka sosyolojîke kerdbî. Na xebate 4 dewê Hêni û 5 dewê Licê de bi 64 dewijan reyde virazîyaya ke nînan ra 33 cinî, 31 camêrd ê. Goreyê netîceyê na xebate neslo newe de nameyo ke yeno xebitnayîş hîna zaf "zaza" yo. Labelê neslo verên de hîna zaf "kird" vajî-yeno. Neslo verên nameyê

Heto Çep ra: Şêx Teyar, Ehmed Kirkan û Bîlal Zîlan

"kird", "dimilî" û "zaza" eşnawito la neslo newe de "zaza" ra teber nameyê bînî hîna tay ameyî eşnawitene. Seba zazayan nameyê "kirmanc" na mintîqa de qet nêameyo eşnawitene. Reyna raste-rast hemberê persa "şima kurd ê yan ney?" de 64 kesan ra tena 3 kesan vato ke "ma kurd nîyê" ê bînan heme xo kurd name kerdo. Ê hîrê kesî ke vanê "ma kurd nîyê" qestê înan zî "ma kurmanc nîyê" yo.

Roja dîyine û hîrêyine de zî ziwan û edebîyatî ser o ame qiseykerdene. Mesut Keskîn têkilîya zazakî û armenkî ser o vindert. Hetê fonetîkî ra fekê Dêrsimî ser o tesîrê armenkî ra nimûneyî day. Reyna M. Alî Demîrdagî bi ewnîyayîşê sosyo-lînguîstîkî dîqet ant ke zazakî tehluke de ya. Bîlal Zîlanî derheqê "Standardîzasyonê Grûba Xebate ya Vateyî" de teblîxê xo pêşkeş kerd. Nazmî Çîçek dewa Êxê (Depe-Xarpêt) sey nimûne girewtbî û tesîrê ziwanê resmî (tirkî) ser o vindert. Adnan Oktay, Mewlidê Ehmedê Xasî ser o hunerê edebîyatê klasîkî tespît kerdbî ke ez vano qey na babete

de xebata yewin a. Newzat Anukî estanikanê kirdkî ser o cigêrayîşêko kronolojîk pêşkeş kerd. Lorîn Demîrel, teblîxê xo "Edebîyatê kirmancî de roman" û Ahmet Kirkanî zî teblîxê xo "Osman Efendîyo Babîj û Mewlidê ey" bi kirmancî/dimilî pêşkeş kerd. Bi no hewa konferans bi tamê ziwanê ma qedîya.

Newepel û Şewçila Rûsya de

Roja yewine wexto ke ma konferans de cayê xo girewt, bi tesadufêko baş Dr. Nodar Mosakî kîştî mi de ronîşt. Ey ez nas kerda. Destê ey de rojnameyê **Newepelî** û kovara **Şewçila** estbî. Va "mi Rûsya de yew komele ra peyda kerdê". Ame mi vîrî ke ma Rûsya rê rojname

"Ma baw û kalanê xo ra hetanî ewro xo kurd vînenê." Nê vatişê mi ser o Şêx Teyarî vernîyê ereba ra destê xo derg kerd û ez tebrîk kerda. Dima cewabê persê mi da. Goreyê vatişê ey ra, zafê êzidîyan xo kurd nêvînenê, çimkî çimê înan de "kurd" yeno manaya "musluman"î. Coka nêwazenî xo ra "kurd" vajê." Kurmancîya Şêx Teyarî zaf zelale bî. Goreyê vatişê Şêx Teyarî êzidî ziwanê xo ra vanê "kurmancî" û xo zî "kurmanc" qebl kenê la zafê înan nameyê "kurd/kurdî" qebl nêkenê. Dewleta Armenîstanî zî na mesela de zaf kay kena û nêwazena ke nufusê kurdan zêde biasîyo. Na mesela tayê dêrsimijê ma ardî mi vîrî ke vanî "ma elewî yê, kurd nîyê" yan zî "ma zaza yê, kurd nîyê". Mi gore psîkolojîya wirdine zî pêmanena. Mi uca de hîna weş fam kerd ke gelo nê armenî çira hende elewîyanê Dêrsimî ser o vîndenê!

Herçiqas êzidî bi kurmanckî qisey bikê zî armenî nêwazenî ke ziwanê înan ra vajî "kurdî" yan zî "kurmanckî". Coka nameyêko newe pa nayo: Êzidkî. Komîk yeno belkî la profesorêk na qale vajo ganî merdim huya-yîşî dima biney zî bifikirîyo! Ma şan de Otel de pîya werd werdêne. Prof. Garnîk Asatrîanî waştêne ke her kes derheqê konferansî de hîsanê xo îfade biko. Coka ge-ge tayê embazî wariştêne û qisey kerdêne. Prof. Asatrîanî waşt ke Dr. Nodar Mosakî zî qisey biko. Dr. Mosakî bi xo zî kurdo êzidî yo. Asatrîanî, Mosakî ra persa va "Ti êzidkî zanî?" Mosakî va "Erê, ez kurmanckî zano?" Asatrîanî na persa xo hîrê rey tekrar kerde Mosakî zî hîrê rey eynî cewab da.

Misafirperwerya Armenîyan

Ma mudetê konferansî de otelêk de mendêne ke wayîrê nê otelî sponsoranê konferansî ra yew bi. Wayîrê otelî zaf rind tirkî zanayne û ma de bi tirkî qisey kerdêne. Badê konferansî sey nîşanê misafirperwerî her kesî rê şûşeyêk engimîn û hinarêk dîyarî kerdbî.

Badê konferansî şan de her şewe ma hemîne pîya nan werdêne û armenkî, kirdaskî û kirdkî (zazakî) muzîk goştarî kerdêne. Cemîl Koçgunî her şewe bi vengê xoyê weşî kilam û deyîrê kurdî (kirmancî û kurmanckî) vatêne. Tayê embazan zî ey reyde vatêne. Rojî çend heraretê munaqêşeyan reyde vîyartêne, şewî zî hende honikîya muzîk û terraqe reyde vîyartêne.

(*) Seba xulasayê teblîxan biewnî: <http://www.armacad.info/archives/10689>

Konferansê Erîwanî

Nadîre G. ALDATMAZ

Ez mavênê rozanê 27-31 oktobre de semedê konferansî ra Erîwan de bîya. Roza ke mi daweta konferansî girewte sayeke zerê mî ra çiyê vişîya.

Ez ke hona doman bîya radonêde ma bî. Eke bî sond dewizî kom bîyenê, kalîkê mi vatenê "Bao qeda ala bîya radonê Kurdîstanî rake." Ez vostenê radonê ardenê. Ez ere ci pîyenê, nata çarnenê bota çarnenê tenê veng kontenê ere ci unca bîyenê vîndî. Ez unca kontenê ere dima mi hata reyna vîntenê ke nafa kî program qedîyenê. Ma ax-tux kerdenê, vêrdênê ra şîyenê. Mendenê roza bine unca jê roza verêne bîyenê. No her roz nîya bî. Programode seatê yan kî nêma saete bî. Nîno ere mi vîrî ke rozê ma kilamê hata peynîye gos dayîme.

Serran ra têpîya namê Erîwanî eke mi heşna na mesela ameyê mi vîrî.

Roza 27 oktobre de ma Unîversîteya Artuklî ra grûbê wendekarî û mamosteyî Qers ra kewtîme bi rayê. Verê coy ez wazen ke heqa raywanîya ma de ayîbêde giran bîyarî ere zîwan.

Mavênê Erîwanî û Bazîdî de koyê Agirî esto. Eke bi lingan şerê çond saetî yo nêzanen. Hên zanen ke 30 km. esto. Hama ma bi mînbûs Qers ra dot heta Erîwan des saetî raye ra şînîme. Verê coy devacor şînîme Gurcîstan dima devacer peyîser ameyîme duştê Qersî de kewtîme Erîwan.

Rîyê çinebîyayena têkilîyanê dîplomatikî yê miyanê Armenîstan û Tirkîya de sînor girewte yo. Semedê polîtîkaya dewletan ra mîlet rayê ra pêrîşan beno. No eyb key darîno we nêzanen. Hama heqa keşî çin a ke şarî rê nîya zulim bikero.

Herçiqas ke rayê ra nat dotê ma de vewre eştîbî serê koyan, koyê berzî bi vewre bereqîyenê, dar û ber rengê xo çarnaybî rengê payîzî ser, jê tabloyî bî, unca kî bi mînbûs raywanîya derge zor a, zehmet a.

Unîversîteya Erîwanî ra tayê akademîsyenan sewa yad kerdena Karl Frîdrîch Andreasî (1846-1930) bi nameyê "The Zaza People: History, Language, Culture, Identity" konferansê amade kerdîbî. No semed ra grûbê kî Tirkîya ra veng daybî ci.

Rasta ey, seba şîyayenê teredutê mi bî. Armancê nê konferansî ra mi şik kerd. Çike ê ke heqa kirmancan de otorîte yê, kitabî nuştê, yanî ê ke heqa kirmancan û kirmancî (zazakî) de zanayox ê, vengê inan nêdaybî. Inan ra tenya birêz Munzur Çem amebî. Ey kî bi xo qisey kerdbî û amebî.

Nê teredutan ra dima axirê mi qerar da ci û şîne. Rastî kî konferans enternasyonal bî. Zaf welatan ra akademîsyenî ameybî. Ê ke DYA ra, Awustralya, Kanada, Almanya, Awusturya, Hollanda, İran, Gurcîstan ra ameybî, pêrunê zazakî ser o qisey kerd.

Mi roza konferansî ya verêne de qisey kerd. Waxto ke mi qalê radonê Erîwanî kerd qiseykerdîşê mi birîya û radonê Erîwanî cinîya. Ez vindetine ke kilamade kirdaskî bivejîyo la nêvejîye. Dima mi zana ke çiyode xelet famkerdîş esto. Inan nêzana ke qesta mi bi radonê Erîwanî programê kurdî yo. Inan vat qey mi radonê armenkî goş dayo. Roza pêyene ke ez haydarê na durumî bine, mi ci ra vat ê kî şaş mendî.

Bi fikrê mi gore şarê armenîyan dêrsimîzan ra zaf hes keno. Nêwazeno ke inan ra "kurd" vazerê. Çike ekserîyetê kurdan inan rê zulim kerdo. Alayîyê Hemîdîye zîyade seba qirkerdîşe inan saz kerdê. Nameyê kurdan tarîxê inan de zaf kî rind nîyo. Ewro ortê kurdan de kî armenî nêmendê. Eke mendê kî xo înkâr kenê. No bîle tenya durumî îzeh keno.

Dêrsim de durum tenena zobîn bîyo. Zîyadê dêrsimîzan ardim do inan. Tayê domanî qirkerdîş ra xelesnê. Tayê kî ramnê berdê sînor ra vêrnê ra. O rî ra kî ê mînetdarê dersimîzan ê. Bi vatena inan, wasto ke dêrsimîzan rê sipas bikerê.

Tenê ser girewte bo kî vanê, dêrsimîzan zamanê armenî bîyê û ters ra vurîyê. Xebera inan ne kirmancê dêrsimî yê ke kirdaşkî qisey kenê inan ra bîye ne kî zazayê ke elewî nîyê inan ra bîye. Dersa xo qet nêgurîyaybî. Heqa ma de zaf çiyê nêzananê.

Inan zazayan hên lanse kerdî ke ti vana zazayî kurdan ra cîya yê. Zaza ke vatî qesta inan kirmancê hetê Dêrsimî bî.

Inan vat ne şîma kurd ê ne kî zîwanê şîma kurdî yo. Ma kî vat, nê, ma kurdî me û zîwanê ma kî kurdî yo. Munaqêşe na mînwal de dewam kerd. (Bara mi rê mi zamanê zaf waşt ke armenî bivejî. Çike zulim dîyayene zulim kerdene ra rind a. La ez nêvejîya.)

Çiyê ke mi qewil nêkerd zazayîna dêrsimîzan bîye. Rast kî dêrsimîzan xo ra "zaza" nêvanê.

Çitur ke her kes zaneno zanist de mutlakîyet çin o. Merdim eşkeno ke her çî ser o qisey bikero. Eslê zazayan ser o kî fikrê her keşî yew nêbeno. La, tayî kes hîssîyatê ma de nîyanêdanê. Verê coy ma kam ke bîme bîme. Verê coy kam kam bîyo, kam çî zaneno, çiqas zaneno? Ewro ma xo rê vame ma kirmancî me. "Kirmanc" "kurmanc" ra çîqa cîya yo şerê ê ser o vînderê.

Peynîya konferansî de inan kî ma tenêna rind nas kerdî, ê kî vurîyayî. Nafa kî ma ra vat "Şîma dimilî yê." Mîyanê şarê armenîyan de ma ra "dimilî" vanê. Eslê nê tabîrî esto. Rastî kî zîyade cayan de zîwanê ma ra "dimilî" vanê.

Mi uca de kî çond rey vat. Wazen ke unca vazî, şarê hetê Dêrsimî, xêrza çend dewê tirkan ra pêro kirmanc ê. Tayê kirmancî qisey kenê, tayê kî kirdaskî qisey kenê. Bi mi gore çekuyê "kirmanc" û "kurmanc" yew ê. Ferqo ke mavênê inan de ferqê telafuzî yo.

Geyrayîşê Armenîstanî

Ehmed KIRKAN

Seba sempozyumî ma 26ê menga oktobre di şî Erîwan. No sempozyum derheqdê zazayan di ameyo sazkerdeni. Sempozyumî hîrê rojî dewam kerd. Cîya-cîya cayan ra û dewletan ra xeylê beşdarî estîbî. Herçendi qandê îlm û zanayeni kombîyayîşê tertîb bîbî zî bîngêde ci di zaf polîtîkayî estîbî.

Gama ki ma kewtî Armenîstan çiyêdo zaf balkêş ame vernîya çimandê ma. Armenîyê ki awtîya ra nefî bîyê, cayo ki şîyê uşayan di nameyê welatê xo nayo pa. Sey ki merdim yan zî mayî domanê xo yo ki merdo, nameyê ey domandê xo yê newî ya no. Sukandê ma di edet o, eki domanêdo qij bîmîro nameyê ci, seba ki vinî nêbo, nanê domanê newe ya. Hend halêdo travmatîk û balkêş o ki qeçdê merdî ra omîd nêbirnayîş, tim û tim ey fikirayîş o. Labelê no hal semedê kom û civakan babetna yo. Bi nê nameyan a aqil û fikrê mîlet

zînde tepîşeno. Rik û xincê merdiman ci vîr ra nêşino.

Bi desan a cayan di nameyê sukan yê hemnameyî estîbî. Mesela, sey Amasya, Maraş (Nork Maraş), Cermuk, Xarpêt, Karaz, Vanacorî, Ayntab, Sewas, Ararat...

Erîwan di zaf merdimî estîbî ki rojawan ra şîyê rojhelat. Hewna zî nê merdiman kokê xo xo vîr ra nêkerdo. Çaxo ki qalê Amed, Sêwregî, Dêrsim, Xarpêt û Vartoyî beno, çikê çimandê ci di akewna. Mîyanê çimandê ci wuhîyeno û rîyandê ci di vilî abênê. Aya o wext merdim fam keno ki welat ra dûrî vînayîş çend zulmêdo gird o.

Armenîstan di ma şî Madenataran. Na muze û kitabxane di nezdîyê 18 hezar kitab û destxetî estê. Çaxo ki armenî welat ra nefî bîyê, mal û milkê xo viradayo labelê kitabê xo berdê. Hem zî armenîyê ki remayê derheqdê dewandê xo kitabî nusnayê. No xususîyet kurdan di çinî yo. Qandê coy tarîx zanayîş û nusîyayîş di ma muhtacê sewbîna mîletan benê. Derheqdê Sêwregî, Xarpêt, Amed û cayê ki armenî tede cuydar bîyê zaf çimeyê nuştêkî estê. Raşte-raşt nê kitabî bi zîwandê armenkî û bi herfandê armenkî ya yê. Ganî merdim banderê nê zîwanî û herfan bibo.

Armenî westayê sîyan ê. Erîwan di zî Meydanê Azadî di zaf bînayê weşî estê. Labelê çaxê sovyetan bînayê ki virajîyayê pêro pêmanenê, bêruh û bêkarekter ê. Demê sosyalîstan no bi polîtîkayên a virajîyayê. Roja hîrêyin ma şî Echmîadzîn. Serrekê dînî yê armenîyan Echmîadzîn o.

Erîwan sukênda qesawetin a. Hîrê rojê ki ma uja di bî tim û tim varan estîbî. Eger kes qayîl bo şîro Erîwan, yan wesarî yan zî hamnanî hewce yo şîro. Beno ki koyê Agirî rîyê xo yê xofînî bîmusno kesî û zerrîya merdimî geş bibo.

Çend Rojê Swêdî

Hesenî GIRAN

Ez aşma êlule de şîya Swêd (Îsweç). Laj, torn û merdimê mi uca estê. Weyra (uca de) ez şaristanê Uppsala de menda la şîya Stockholm zî. Stockholm paytextê Swêdî yo. Vanî nufusê nê welatî new mîlyonî, yê Stockholmî mîlyonêk o. Merdimê Swêdî kej, bozek î la xerîbê ke welatanê bînan ra ameyê û îltîca kerdo reng bi reng, tewir bi tewir î.

Ferqê sistemê îdareyê nê welatî û Tirkîya çend zaf o! Ê roj bi roj aver şonî. Dewleta Tirkîya se kena? Vera kurdan herb îlan kena. Nameyê kurdan kerdo terorîst. Ma veynî peynî se bena?

Zaf zeman o Swêd de qet ceng (herb) nêbîyo. Semedê naye ra sistemê îdareyî cayê xo girewto. Gelek multecîyan, welatanê xerîban ra xo eşto tîya. La swêdijî zî nika sey verê heqê îltîca nêdanî her kesî. Multecîyî tîya de zî ezîyet ancenî.

Swêd welatêko kewe (kuho) yo. Tede dar û daristan, gol û deryayî zaf î.

Ez heştê êlule ra pey uca de bîya. Ge-ge varan varaynî. Asmên ra tewir-tewir hewrî asaynî. Rengê wele de, rengê sîyayê akereyî de, sipîyê leyminî de hewrî... Ge-ge hewrî seke asmên ra kay bikî. Merdimî o wext fehm kerdinî ke nîyetê varanî yê varayîşî esto. Ge-ge zî eyam weş bi.

Zaf merdiman kutikê xo berdîni teber ra gêrnaynî (çarnaynî). Vanî swêdijî kutikan û pisîngan ra zaf hes kenî. Merdimî ke ê û kutikê înan teber ra dîynî, merdimî hîna weş na

fehmi kerdinî.

Semedo ke ez nêweş bîya, mi nêşêna zaf bigêra. Ez serra 2007î de zî şîbîya Swêd. O wext nêweşîya mi xidar bî. Nika ez hîna baş a. Werekna ez nêweş nêbînî û mi bişîyayênî hîna asan bigêra.

Ge-ge ez vejîyaynî, Uppsala de gêraynî. Seba ke ihtîyacîya mi bi hereketkerdişî bîy, reyrey ma tîkêna şîynî cayanê dûrî, ver bi daristan. Ma şîynî "yaban". Çere û çerepuz, dar û ber kewe û kalî bi. Swêdijî, cinî û camêrd, bi zar û zêçê xo, ê dar û daristanan mîyan de bîy. Dûrî ra çend heywanî, mêşneyî û estorî asaynî, çeraynî.

Tayê daran dest pêkerdbi pelê xo rişnaynî. Boya payîzî ameynî.

Hewayê ucaî yo pak sihetê mi rê baş bi la ez ke vêşî bigêraynî ez betilîyaynî, cîfê mi çetin ameynî.

Seba ke ez keweşîya tebetî ra hes kena û seba ke ez rawna nêşîya mîyanê daristanan, dar û beran, vil û gulan, çere û merganê nê welatî mi ser o zaf tesîr kerd. Mîyan de seke ez serxoş biba.

Zaf xortî û kênekî, cinî û ca-

mêrdî pê bîsikletan şînî-ameynî. Rayîrê bîsikletan cîya bi. Naye bala mi antibî û zaf weş bi mi şîbî. Mi xo het vatinî, welatê ma de zî wina bibo çend baş beno! Ma het merdimî bîyê hêsîrê erebeyan.

Gama ke raywanî (rêwîyî) yew hetê rayîrî ra bivîyartinî bişîni heto bîn, erebeyî vinderîni, rayîr daynî raywanan. La ma het?

Yewna çîyo weş zî, kurdê ke tîya de, eke biwazî gedeyê înan şînê mekteban de zîwanê dayîke biwanî. Tîya komeleyê (dernegê) kurdan, federasyonê komeleyanê kurdan estê, yew zî Kitabxaneyê Kurdan esto. Nê kitabxaneyî de yewendes (des û ju) hezar kitabî estê. Nê-meyê înan bi kurdî yê. Kitabê kirmancî (zazakîyê) yê ke neşr bîyê zî tede cayê xo girewto. Nînan ra teber, koleksîyonê şeş sey (600) ra zafêr kovar û rojnameyê kurdan tede estê. Heme hûmarê kovara Vateyî û Newepelî zî mîyan de yê.

Ez da-vîst roj Swêd de menda la nê wextê kilmî de zî welat kewtinî vîrê mi. Bîlasebeb nêvanî welatê şarî çend weş bibo zî yê şarî yo.

Ez û Tu

Bedriye TOPAÇ

Dicle! Teşanîya zerrîya mi, hesreta omrê mi...

Şewî ke bê şodiran mendî, mi estareyî day to. La to sêneyê xo ra zerrîya xo vete û da mi.

Çi weş! To zerrîya xo da mi. Nika sêneyê mi de zerrîya to erzana. Ez endî roştîya zerrîya to de rayîra xo vînena. Nêzan çayê, zerrîya min a newîye ra vengê deyîran beno berz.

Û rîyê mi de huyayîş bê ca maneno!...

Asmên ra ke qersûnî sey vewre varay, mi gulî day to. La to bedenê xo da mi. Ez endî bedenê to de fetilîna. Ez endî bedenê to de ruhê xo kena mird. Nêzan çayê, no bedenê min o newe de ez çin a.

Û no bedeno bêwayîr yew çî paweno!...

Zîwanê şarî ke mîyanê lewanê mi ra zîwanê mi girewt, mi bêvengîye da to. La to vengê awa Dicle da mi. Endî Dicle de çekuyê mi herekîne. Endî zîwanê mi awe de beno zergun. Nêzan çayê, no zîwanê min o newe de xemgînîye esta.

Û vengê bermeyê domanan yeno!...

Ey Dicle! Gelo rojê hewno weş ma rê beno dîyarî û porê to sêneyê mi de axme beno?

Muzir! Heskerdoxê çîmanê mi, vengê zerrîya mi.

Rindekîye ke çîmanê merdimîye ra şîye, mi asmêno kewe da to. La to her di çîmê xo vetî û day mi.

Çi weş! To di çîmê xo day mi...

Ez endî çîmanê to ra qayîte rîyê hardî kena. Ez endî çîmanê to ra renganê merdimîye vînena. Nêzan çayê, çîmanê min ê neweyan de cayê hesiran ra endî laser şîno.

Û heskerdiş gêj o!...

Înan ke şaristanê dormeyê ma veyşnay, mi yew wareyo newe da to. La to Dêrsimê zerrîya xo mi rê kerd ra. Ez endî pay nana wela to ro. Ez endî bêters dewe bi dewe fetilîna. Nêzan çayê, na wela xo ya newîye de ez tik û tenya ya.

Û qederê mi sey wele şîya yo!...

Bendan ke dormeyê ma girewt, mi yew qisawete da to. La to çewres çîmeyanê xo ra ciwîyayîş da mi. Ez çîmanê to ra hêdî-hêdî cuye şîmena. Ez endî cuye nameyê to ra nas kena. Nêzan çayê, na cuye newîye de vengê yew şarê esmerî goşanê mi de zêdîno.

Û sey heskerdişê to qedîyayîş nêzano!...

Ey Muzir! Gelo rojê no vayê sirgunî ma ra dûrî şono û lewê mi lewanê to ser o azney kenê?

Saeta Kek Ehmedî

Mistefa GOMAYIY

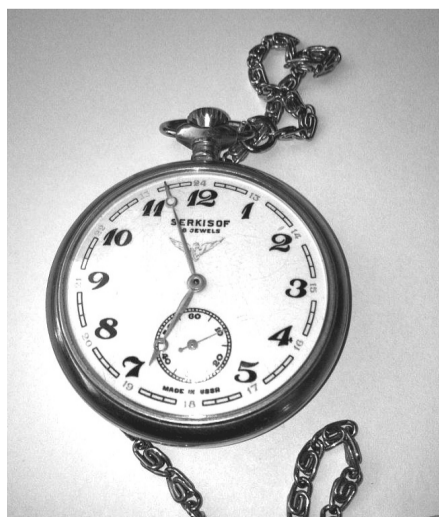
Dat Celîl yewo qemer û hurdêkek o. Hetê qalan û qirkerdişî ra cembaz o. Gal-gal di westa yo. Zehf teraqçî yo. Mintiqaya Weşîney û Xulamani de hetê nuktedaney de filozof o. Qese ey zafe weş ê..

Embazê Dat Celîlî kek Ehmed wazeno xwu rê yew saete bigêro. Lebelê eyêlî ey (cinî û qije ey) zî nêwazen ke kek Ehmed saete bigêro.

La Ehmed rikin o. Vano, darê mi, îzîma mi, dinya bêxerîpiyo ez ki esta, ez saete wazeno. Cînika ey lebîyana, vana, Ehmed çîmê to nuxsun ê. Ti

wendox û nuştox nîyî. To rî saete çî lazim a? Yew zî, ti emrdê uj de yî. Yew linga tu ha dinya di ya, yew zî ha a dinya di ya.

Kek Ehmed erz û eyêlê xu ra hêrs benu. Saete dano ardiş.

Ardîş ra pey, şew û roji saeta xo cêba yêlegê xwu di çarneno. La tira zî çî fam nêkeno. Cîniya ey vana, saete xwu di meçarne, millet pê hesîyeno ti şermizar benî. Kek Ehmed nê nesîhetê cîniya xwu peygoş keno.

Dat Celîl fîrsetê xwu paweno ki Ehmedî veyno. Yew roje Dat Celîl serê sebayî rastê Ehmedî yeno. Vano, "Keko saetê to çend a?"

Ehmed vano, "Celîl, saeta mi new û nêma." Celîl vano, "Bexudar be."

Çar-ponc saetî ser de vîyarenê. Celîl hîna rastê kek Ehmedî yeno. Vano, "Keko, saete bî çend?" Kek Ehmed vano, "Saete new û nêma."

Dat Celîl vano, "Keyê ma, xerîpiya, roja ma vinderte!"

Almanya û Dolmîşê Licey

Sebahedîn Ozan ASLAN

Rocêke komêy ke şanoyî go Dîyarbekir ra şorê Almanya turneyê kaye. Serekê komêy ê şanoyî vano go rocê şemîy, saete 9.00 de her kes verê kêy cînan ra dolmîşê Licey bêro hawa alanî, her kes vano tamam û benê vila. Zaf şino tay şino rocê şemîy yeno. Dolmîşê Liceya ku go şanogeran verê kêy cînan ra bigîro, tekêlê cay teqeno.

Şofêrê dolmîşe telefonê serekê şanogeran keno vano:

- Keko hal û mesele anekî ya. Tekelê dolmîşe teqa, ez o bikoy herey. Ti ro embazanê xo bigeyre vace wa haya cînan tera bibo ez o herey bêrî.

Serekê şanogeran vano:

- Temam, ez o xebere bidî embazan.

Û serekê şanogeran bi telefon ro heme embazanê xo gêreno, la tenê telefonê hebêke embazî cînan çinî yo nêşkeno ro ê bigeyro.

Serekê şanogeran xo de vano:

- De ma gava herey mendî, do ew zî şoro kê xo, ma go şin ê kêy ci ra bigîrin.

Nameyê embazê şanogeran ke telefonê cê çinî yo Mesût o. Mesût verê kêy xo de serê ray de hêvî dolmîşe wo. Hay û hêvî cê tera çinî yo ke dolmîşe tekêlê caye teqawo. Zaf şino tay şino, Mesût awnêno dolmîşê ke ser o Licey nûsena hamî. Serekê cînan vatbî ma go bi dolmîşê Licey şima bigîrin. Mesût vano qey dolmîşa ku yena, dolmîşa înan gêna a wa. Dolmîşe yena, Mesût destê xo keno ra, dolmîşe senî vîndena, muawinê dolmîşe beno peya, hema beno çenteyê Mesûtî ro arzeno serê dolmîşe. Mesût zî beno espar, qoltixa vernîyê dolmîşe. Dolmîşe kona ray.

Mesût awnêno peynî xo ra embazê cê jo

çinî yo, şofêrî ra perseno vano:

- Ça yê embazê ma, nêyameyê?

Şofêr vano:

- Kam, ambazê to kam ê keko?

Mesût vano:

- Yaw xalê Meheme, Emîn embazê ma yê komê şanoyî.

Şofêr vano:

- Keko şano çî yo, ez fam nêkena, ti şinê çî?

Mesût vano:

- Yaw komê ma yê şanogeran ma şinê Almanya tûrneyê kaye.

Şofêr vano:

- Keko Almanyaya çî, ma şinê Licey, Almanya çî Licey çî.

Mesût hêrs beno vano:

- Şima çî rê sere de nêva ma şinê Licey.

Şofêr vano:

- Ma to nêdî serê dolmîşe de Licey nûşte bi.

Mesût vano:

- Ê ma serê dolmîşa ke go ma bigirotêne de zî Licey nûsayayne.

Mesût awilî hêrs beno la dim ra fam keno ke xeletîya ê zî esta, dolmîşe vindarneno.

Mesût şofêrî ra vano:

- Banî keko, xeletî him mi ra wa him to ra wa, de keremê xo ra ti bi telefonê xo ro embazanê min bigeyre, vace ez hûnî ya filan ca de.

Mesût numreyê embazê xo dano şofêrî. Şofêr telefonê serekê şanogeran keno, vano hal û mesele anekî ya, ma ew hûnî yo dolmîşe ra kerd peya, şima filan ca ra ê bigîrê. Mesût çentey xo dolmîşe ra gêno û hevî embazanê xo vindeno. Embazê cê yenê Mesûtî ra hêrs benê, Mesûtî benê xo mîyan de ci rê telefûnêke gênê û şinê hawa alanî konê û çax şinê Almanya.

Şanika Pepûgî

Arêkerdox:

Alî Aydin Çîçek

Zemanê, ju dewe de waye û birayê xo benê. Maya înan mirena nê seyî manenê. Maye ke mirena zemanê maneno piyê nîna zewejîno, ju dêmarîye ano nîna ser. Ê na cinîke jî di domanê xo benê. Dêmarîye nê domana ra hes nîkena, sade domananê xo ra hes kena.

Qaytê nê domana nîkena, vêşan verdana, têşan verdana. Teyna domananê xo ra wayîr vejîna.

Ortê ra xeylê waxt derbaz beno. Rojê dêmarîya nê domana ra vana:

- Anê tûrikî bicere şorê ma rê kengera bîyarê.

Tabî nê waye û bira dêmarîya xo ra zaf tersenê, çiyê nivanê, vile xo kenê çewt, tûrikê xo, kardîya xo û zengenê xo cênê teknenê şonê kengera.

Nê teknenê şonê, tabî na dêmarîya nîna dizdîya nîna binê tûrikî dirnena, kena qule. Xebera nîna jî çin a.

Şonê, birawo qij tûrikî erzeno vile xo na çêneke jî kengera çinena dana birayê xo. Xeylê waxt cêrenê xeylê kengera danê arê.

Xeylê waxt fetelîne kengera danê arê, birawo qij waya xo ra ju kenger wazeno vano:

- Waye ju kenger bide mi ez xo rê burî.

Na jî ju cêno kena pak dana bîrayê xo, ju kenger jî a bi xo wena.

Xeylê waxt not-bota fetelîne, kengera danê arê. Na çêneke kengera çinena dana birayê xo, o kî ju bi ju cêno erzeno zere tûrikî. Xeylê ke danê arê, birawo qij vano:

- Wakilê, ez zaf qefelîyo ma tayê bîna xo bicerî me.

Cayê de nîşenê ro, şopê bîna xo cênê.

O waxt

waye qaytê

zerê tûrikî kena

ke tûrik tipûtal o. Na vana:

- Bira qa mi hondê kengerî çinî nê kotî yê? To nê kengerî kulî werdî, se kerdî? Nika ke ma şime çê dêmarîya ma, ma wena.

O jî vano:

- Waye Xizir bo mi niwerdê.

Hes kena zere mi yaqilaşne ju kenger to do mi, mi o werdo. Êndî ju o wo, mi tawa kengerî niwerdê.

Bira se keno-nikeno waye înamê birayê xo nîkena. Salade pane ser a meridnena ra, kardî cêna zerê birayê xo qilaşnena ya ke, heya, ju kengero ke aye do ci tenya o.

Tabî bira mireno. Na dano xo ra, berbena, zîbena, porê xo ru-

Mewlidê Kirdî - XVI
(Ehmedê Xasî)

Haza Du'au Mewlidin-Nebîyyî,
Sellellahu 'Eleyhî We 'Ela Alîhî We
Sehbîhî We Sellem

Ya îlahî! Kemterîn û qasir ê
ma heme, Rebbî ti zanê, nazir ê!

Rehmetey to zaftir a zey qehrê to,
ma îman ardo bi no vatiş bi to.

Ger çîqa ma 'asîy û şermende yê
labelê ma tim di xewfê to de yê.

Ger ti banî fi'lê ma ra ey Xuda!
Ma rê hendî nêbena esla reca.

Ma xwu rê zanê kû 'asîy ê tamam.
Labelê ma rehmetey to wa meram.

Ma ser a vazdin, çinîk o mecal!
'Xeyrê yew dergahê to, ya Zel-cela!

Ti bi heqqê hurmetê namey xwu ke,
ma feqîr û bêkesan mehrûm meke!

Ehlê îmanî çîqa estê tamam,
Ademî ra şo îla yewmil-qîyam.

Rebbî fa'xfîr ma lehum yewmel-hisab
la tuweddi'hum kelfîlen bil-'iqab

Rebbena lew lem yekun lutfun 'emîm,
eyne Xasî fîs-siratîl-musteqîm.

Werzuqillahumme hesnel-xatime,
lî cemî'il-muslimînel-fatihe.

Transkrîbe: Roşan Lezgîn

çiknena êndî çarê nivînena cê-
rena Heqî ver vana:

- Heqo ma se beno to mi
teyre ke, ez hebê nê janî bife-
telî, tim vajî; "pepo-keko, pepo-
keko"

Heq duayanê naye qebul
keno, naye keno teyre na kuna
ra çol û çolistana.

Waxto ke beno wisar, kengerî
ke resenê, na êndî wanena
vana:

"Pepo keko
Kamî kîşt
Mi kîşt,
Kamî şut
Mi şut,
Pepo keko
Kamî kinit
Mi kinit."

Vanê a roje ra dime na xo rê
kuna çol û çolistana. Waxto ke
beno hamnan na ca bi ca cêrena
derdê xo rê wanena heyana ke
kengerî bî huşk. (*)

(*) Na sanike Gimgim ra Dewa
Zengena (Mezra Pitika) ra Amoja
Axçe (Ahçan Güzelçay), tarîxê 10.
03.2009î de, Taxa Gazî ya Îstanbulî
de mi rê vate.

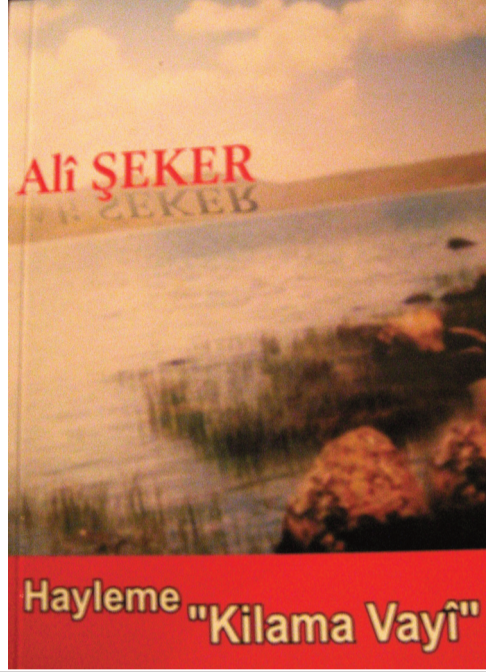
Hayleme: "Kilama Vayî"

Mutlu CAN

Alî Şeker 1959 de dewa Gimgimî Zaçex de ameyo dinya. 1978 ra nat İzmir de nişeno ro, cuyena xo uca devam keno. Çar kitabê ey ziwane tirkî de bi nameyê *Yarınlarımız İçin Yürü* (2002), *Çocuğa Ağıt* (2004), *Parmak Çocuğun Tahta Bacağı* (2006), *Lilik* (2008)

Şairî kitabê pancine bi kirdkî (kirmanckî) seba ziwane dayika xo, kurdan rê kerdo dîyarî: **Hayleme "Kilama Vayî"**

Edresa Waştênê: Ruba Ofset Matbaacılık
918 Sok. No: 7/A Konak-İZMİR
Tel: 0 232 4256973 – 0537 9151223

Hayleme: Kilama Vayî ra yew şîre

Her maye ziwane xo de domanan rê
"Lorî lorî" vana.

Yew îxanet aseno rîyê mi de.
Mi pêgirewto, yew hayleme goşdarîye
mi, mi rê weş nêna.
Ziwanê zor û zext de cîrayîş kena
Kilaman...

Çi havile, ax zerrîbesta!
Embaza heyate mi,
Hîris serra ma têlêwe derî me
Temene, heyate xo de
Mi qet to ra roje,
Ziwanê dayika xo de,
Nêvato "ez to ra hes kena"
No mi rê bî derd.
Bide nêzanîye mi û şaşîye mi ver, zerrî
Yew îxanet aseno rîyê mi ra...

NAMEYÊ HEYWANAN

Amedekar: Roşan Lezgîn

kelebek: **perperike (m)**

uğur böceği: **molmoleke (m), hemoleke (n), xalxalok (n), dapîreke (m)**

ateş böceği: **giyê estareyi**

Not: Nameyê makî (bi tirkî: dişil) bi (m), nameyê nêrî (bi tirkî: eril) bi (n) îşaret biyê.

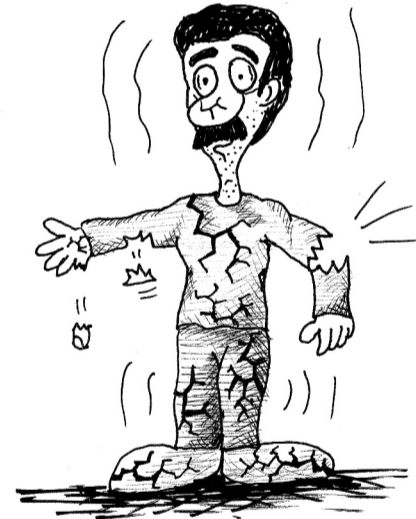
KARİKATURE

Mucahîd BARAN

ZELZELE;

FAŞİZM;

NAMEYÊ VILAN

Amadekar: Ehmedê Dirihî

vilika kaşan (Gêl)
zengiloke (Dêrsîm)

Kurmancî: gêlaxe, gulezen-gil, gulezengul, kulîlka ber-warê

Soranî: zengilok

Goranî: gulepiyal, gulerxewanê deymî, zengole, zengule

Latînî: *Campanula*
Tirkî: çan çiçeği

